

*Gamle Scene
200 år*

ARMOD OG EDELTE SINN

av August von Kotzebue

TRØNDELAG
TEATER

PREMIERE PÅ GAMLE SCENE
15. JANUAR 2016

ARMOD OG EDELT SINN

av August von Kotzebue

Regi Sigrid T'Hooft
Scenografi og kostymer Stephan Dietrich
Lysdesign Tommy Geving
Maskør Ingeborg Hopshaug
Dramaturg Vera Krohn Svaleng
Øversettelse Øyvind Berg
Øversettelsen av Øyvind Berg (*Armod og anstendighet*, mai 2015) er omarbeidet av Vera Krohn Svaleng og Sigrid T'Hooft

Inspisient Nils Johan Aarbu
Sufflør Silje Aurora Løkken
Rekvisittansvarlig Elisabet A.K. Østergren
Teknisk koordinator Olav R. Strand
Foto fra prøvene Ole Ekker
Program Geir Schønberg
Ansvarlig utgiver Kristian Seltun

Kulisser og kostymer er produsert i Trøndelag Teaters verksteder. Fotografering og lydopptak under forestilling er ikke tillatt.

Forestillingen varer ca. 3 timer og spilles med to pauser.

Musikere:
Kyrre Havdal (hammerklaver)
Ola Lindseth (fiolin)

Musikk brukt i forestillingen:
Utdrag fra verker av komponistene Ludwig van Beethoven, Joseph Haydn, John Field, Franz Schubert, Wolfgang Amadeus Mozart og Niccolò Paganini.

Bortsett fra Mozart (død 1791) og Haydn (død 1809) er disse alle sammen komponister som levde og virket i 1816.

I tillegg er det improvisert musikk, og musikk som har oppstått under improvisasjon mellom skuespillerne og orkestergrav.

Takk til Ringve Musikkmuseum for lån av hammerklaver.

 Følg oss på Facebook og Twitter

 @TrondelagTeater

 #armodogedeltsinn

Hallbjørn Rønning
Peter Plum

Mari Hauge Einbu
Louise

Trond-Ove Skrødal
Henrik Plum

Olve Løseth
Fabian Propp

Wenche Strømdahl
Fru Rose

Marianne Meløy
Josephine

Jan Frostad
Klaus

Jon Lockert Rohde
Von Cederstrøm

Hans Petter Nilsen
Van der Husen

”Edelt sinn i all armod er uendelig meget mer verdt, enn all verdens rikdommer forenet med et hjerte blottet for gode egenskaper.”

Henrik Plum

Vi kan ofte spørre oss om tidene virkelig har forandret seg. Om vi sammenligner enkeltheter ser vi raskt hva som er endret, men mye kan også vise seg å være slående likt.

Når man uavbrutt omgir seg med velstand og rikdom, kan man etter hvert ta det for gitt. Kan vi samtidig miste evnen til å leve oss inn i livssituasjonen til dem som har langt trangere kår?

Når dette problematiseres i lystspillet *Armod og edelt sinn*, med datidens kontekst som ramme, kan vi også få øye på vår egen tid. Med letthet og komikk får vi innblikk i hvordan et beskyttet liv i velstand kan fortrenge raushet og storsinn. Det har gått så langt at mellommenneskelig samkvem omsettes i kroner og øre.

I dag debatterer vi hvordan man best kan bemøte og bekjempe fattigdom. Hva er anstendig i møte med mennesker i nød? Er storsinn naivt eller modig? Disse spørsmålene kan vise seg å være like aktuelle i dag som da Kotzebue skrev dette lystspillet i 1795.

I anledning at Trøndelag Teaters tidligere hovedscene ble bygget for 200 år siden, markerer vi med et historisk prosjekt hvor både innhold og form tar utgangspunkt i kontinental teaterpraksis rundt 1800. Goethes gamle regler for skuespillere er tatt i bruk, og en nærmest avglemt dramatiker er børstet støvet av. Vi tar datiden i nærmere øyensyn, med nåtidens perspektiv, for å feire Gamle Scenes jubileum.

Vera Krohn Svaleng

ET ARVESTYKKE

«En äkta pärla», skal Ingmar Bergman ha kalt Trøndelag Teaters Gamle Scene etter et besøk i 1966, da teatret alt var 150 år gammelt. En annen svenske, visekonsul Edward Fölsch, var her i 1817, da det var nyoppført. Han medgikk at bygningen var «invändigt ganska vacker», men fasaden liknet etter hans mening et arresthus.

Nå var det kanskje ikke så rart at byens nye stolthet i 1816 fremsto som en ganske enkel bygning. Under gullalderen noen tiår før hadde de store trepaléene reist sine herskkelige fasader mot byens brede avenyer. Men da byens teaterforening fra 1803, Det forenede dramatiske Selskab, besluttet å bygge et nytt teater, var de store private formuene krympet betraktelig inn.

Det var den 9. mai 1814 – midt i landets skjebnevår, etter sju år med krig og blokade – at initiativet for byggingen av et eget teater ble tatt. Fremst blant underskriftene finner vi stiftamtmanden – grev Frederik Trampe. Deretter kom Carl Valentin Falsen, bror av grunnlovsforfatteren Christian Magnus Falsen. I invitasjonen ble det fremhevet at:

ikke allene de øvrige Stiftssteder, men endog mange af de mindre Kjøbstæder, eie smukke og tildeels store Theatre. Trondhjem allene mangler endnu et passende Theater.

Mens Falsens og Trampes nærmeste familiemedlemmer var på Eidsvoll og la grunnen for landets selvstendighet, understreket invitasjonen teatrets betydning for lokalsamfunnet. Et nytt og representativt politisk system var på trappene. Fra nå av gjaldt det å være godt representert. Og ingenting var mer representativt for en by enn et *teater*.

Da det nye teatret åpnet den 19. desember 1816, var det selskapets medlemmer selv som sto på scenen. De første årene var det dermed bare amatører som opptrådte, slik det var vanlig overalt. Teatret var ikke bare et sted for kunstopplevelser, men også for sosial omgang, noe som fremkom tydelig gjennom teatrets motto: «Ei for kunsten, men for dens venner». I den vennskapelige omgangen mellom selskapsmedlemmene lå et borgerlig identitetsprosjekt. Slik inngikk teatret i den nye samfunnsbyggingen.

De omtrent 350 plassene i salen var fordelt mellom parkett og én balkong – dagens nederste. Det skrånende scenegulvet og scenens innramming – de doble søylene og den såkalte prosceniumsbuen – var de samme som i dag, selv om dekoren er av nyere dato. Scenen var relativt bred i forhold til dybden, og dermed fullt på høyde med utviklingen i europeiske teatre. Kulissene ble trolig skiftet fra sidene ved hjelp av et maskineri som senere ble erstattet med et mer moderne snorloft.

I dag har Trondheim ikke bare et passende teater, men også Norges og en av Europas eldste teaterscener. «Gamle Scene» er slik et unikt teaterhistorisk dokument, og, med Bergmans egne ord – en perle i byens kulturarv.

REGISSØR

Sigrid T'Hooft er opprinnelig utdannet danser, men har også arbeidet mye som koreograf, særlig for hennes dansekompani Corpo Barocco. Etter endt hovedfag i musikkvitenskap har T'Hooft gjort internasjonal karriere som teaterregissør. Med spesialisering innen tidsriktig skuespillerteknikk er hun i dag en ettertraktet regissør og koreograf innenfor historisk musikkteater. Sigrid T'Hooft har iscenesatt en rekke operatiske verk fra 1600-, 1700- og 1800-tallet. Hun har jobbet i Praha, Perm, Göttingen, Den Haag, Brussel, Antwerpen, Paris, Budapest, Darmstadt, Stockholm og Karlsruhe. Hun underviser i barokk dans og bevegelse, og er også en etterspurt foredragsholder.

I 2009 ble Sigrid T'Hooft og Stephan Dietrich nominert av magasinet Opernwelt for forestillingen *Radamisto* av Händel. Hennes iscenesettelse av Haydns *Orlando Paladino* ble plukket ut av EBU i kategorien Best Opera i 2012. Året etter ble hennes forestilling *La Clemenza di Tito* av Mozart sendt på SVT i Sverige. Fjorårets oppsetning av Borodins *Prince Igor* er nå blitt en fast produksjon i repertoar hos Perm Opera (Russland), og vil bli fremført i flere år fremover.

SCENOGRAF OG KOSTYMEDESIGNER

Stephan Dietrich lever som frilans kostymedesigner og scenograf i Berlin. Historisk oppføringspraksis er både utfordrende og velkjent for ham. Innen musikkteater spesialiserte han seg tidlig på barokk opera og ballett. Han har skapt over hundre scenerom, blant annet i Berlin, Bilbao, Frankfurt, Hamburg, Moskva, St. Petersburg og Wien, spesielt for barokke teatre som Schlosstheater Potsdam-Sanssouci, Markgräfliches Opernhaus Bayreuth og Drottningholm Slottsteater i Stockholm.

For sitt arbeid med *Radamisto* på Staatstheater Karlsruhe i 2009, også i regi av Sigrid T'Hooft, ble Dietrich utnevnt til "Kostümbildner des Jahres" (Årets Kostymedesigner). Han arbeidet også med produksjonen *Così Fan Tutte*, i regi av Theodor Currentzis på Staatsoper Perm i Russland, som ble nominert til "Best Opera Production in Russia" på Golden Mask Moscow i 2013.

LYSDESIGNER

Tommy Geving har arbeidet med lys siden 1994 og ble i 1998 tilknyttet Trøndelag Teater. I 2006 ble han ansatt som lysmester. Ved Trøndelag Teater har han hatt lysdesign på over 15 forestillinger, deriblant *En gorilla søker hjem*, *Ifigeneia*, *Tro, håp og kjærlighet*, *Prinsessedrama*, *Pseudonymet*, *Jeanne d'Arc*, *Dager under* og *Suffløren*.

I *Armod og edelt sinn* har han fått oppdraget med å gjenskape 1800-tallets lyssetting - med moderne virkemidler uten bruk av levende lys. Gamle Scene er en verneverdig bygning med strenge branntekniske krav - blant annet med forbud mot bruk av åpen ild.

DRAMATIKER

August von Kotzebue (1761-1819)

Den tyske forfatteren August von Kotzebue skrev i sin tid over 200 teaterstykker, de fleste som underholdende lystspill. Flere av hans forestillinger har vært fremført på Gamle Scene tidlig på 1800-tallet. Som 20-åring dro Kotzebue til Russland, hvor han gjorde en rask karriere som embetsmann, skuespillforfatter og regissør. I 1797 ble han tilknyttet teatret i Wien. Da han i 1817 ble sendt til Tyskland i russisk tjeneste som politisk observatør, ble han upopulær og møtt med uvilje i de liberale kretser, særlig blant studentene. To år senere ble han snikmyrdet av en student foran øynene på sin egen sønn. Når vi nå feirer jubileum er Kotzebue et naturlig valg.

OVERSETTER

Øyvind Berg er en norsk forfatter og anerkjent oversetter, særlig av dramatikker. Han har lang fartstid innen norsk litteratur og teater. Berg debuterte med boken *Retninger* (1982) og hans bokutgivelse nummer 26! kom nå i januar med tittelen *Offentlig ømhet*. Berg er i teatersammenheng kanskje mest kjent for sin medvirkning i frigruppen Baktruppen (1986-2011). Han har også oversatt en rekke skuespill samt skrevet flere teatermanus. Hans siste verk - *Congress of Dreams* med Krakk Noir ble fremført på Black Box Teater i fjor.

MUSIKERE

Kyrre Havdal er utdannet klassisk pianist, men finner i dag sitt virke innenfor flere musikalske sjangre. Han har vært tilknyttet Trøndelag Teater siden 2008, som kapellmester på bl.a *Chicago*, *Rock'n Roll Wolf*, *Tolvskillingsoperaen*, *Bør Børson jr.* og *The Sound of Music*. Han har skrevet musikk til flere musikaler og teaterstykker og i samarbeidet med Bones og Løseth er Havdal mannen bak musikken til både *Nøtteknekkeren* og *Slaget på Testiklestad*. Til jul står *Juleevangeliet - The Smash Hit Musical (alle snakker norsk)* på noteblokka. I jubileumsforestillingen *Armod og edelt sinn* har Kyrre Havdal nå fått en ny utfordring ved å traktere hammerklaveret utlånt fra Ringve Musikkmuseum og ivareta musikkuttrykk fra tidlig 1800-tall.

Ola Lindseth er født 1981 i Trondheim. Han begynte å spille fiolin som 4-åring ved Trondheim Kulturskole. I 2009 avsluttet han en bachelorgrad i fiolin ved Barratt Due Musikk institutt og NTNU Institutt for musikk. Deretter fulgte masterstudier ved Royal Academy of Music. Lindseth har studert med Rivka Golani, Lydia Mordkovich, Marianne Thorsen og Stephan Barratt-Due. Han har arbeidet med Trondheimsolistene siden han var 14 år. Der har han jobbet med artister som Truls Mørk, Leif Ove Andsnes og Anne Sophie Mutter. I 2009 ble Ola medlem av Nidaros Strykekvartett som ble Grammy-nominert i 2012. I 2012 startet han gruppen The Scarampella Ensemble i London. De har vunnet The Cavatina Competition og har vært Quartet in Resident ved West Dean College. I fjor spilte Lindseth fiolin i vår oppsetning av *The Sound of Music*.

Billetter: 73 80 50 00
Grupper: 73 80 50 50
trondelagteater.no

